No. 286. ANNO 1850. **ARNHEMSCHE COURANT.** Zondag 1 December.

De armzorg als deel der algemeene staatszorg.

—

V.

De heer BOER raakt thans, na aangenomen te hebben, dat »godsdienst, zedekunde en regt eenstemmig zijn," om de staats-armzorg te veroordeelen, de vraag aan, of de staats-armzorg ook zou kunnen gegrond zijn op »algemeen belang," en de zorg voor de veiligheid van personen en goederen? Het antwoord op deze vraag is niet zeer bevredigend: »Indien men dit aannemen wil, zoo zoude men uit een beginsel van *nuttigheid* handelen. Men zal echter onderwinden, dat, ofschoon de belangen van den staat soms afwijkingen van algemeene regels mogen vorderen, ofschoon men dikwerf op beweegredenen van *nuttigheid* hebbe te letten, voorzeker nimmer eene afwijking van de voorschriften van *zedekunde* en *regt* tot blijvend voordeel zoude kunnen strekken. Het ware belang, het waarachtig nut voor den staat kan onmogelijk gelegen zijn in de erkenning van *onzedekundige* of *onregtvaardige* beginselen."

Uit deze woorden zou men moeten opmaken, dat de heer BOER een »beginsel van nuttigheid" en een »staatsbelang" erkent, dat in strijd is met »regt," met »zedelijkheid" en met »godsdienst." Dit is voor ons ondenkbaar. De staat als de hoogste regts-instelling, zou tegen zijn eigen beginsel en wezen in handelen, zoodra hij als nuttig of als belang erkende, wat tegen de eerste beginselen van regt aandruischte. Doch hetgeen weder doet twijfelen of deze wel de ware bedoeling des schrijvers zij, is, dat hij, enkele bladzijden vroeger, de armzorg — niet de *publieke*, maar de *private* armzorg — heeft verklaard te zijn, eene der »edelste inspraken van ons hart;" eene der »schoonste voorschriften onzer godsdienst;" eene »door *godsdienst* en *zedekunde* GEBIEDEND gevorderde pligt," die niet ligtelijk onvervuld zal blijven bij natiën »waar nog éénig *godsdienstig* en *zedelijk* gevoel heerscht;" eene »rein *zedelijke* verpligting." Nu kunnen wij begrijpen, dat men het maken tot eene *staats*-verpligting van eene »rein zedelijke" verpligting in strijd oordeelt met gezonde staatkundige en staatshuishoudkundige beginselen en begrippen, doch het is ons volkomen onverklaarbaar, hoe, hetgeen voor den particulier een eerste pligt, eene door godsdienst en zedekunde gebiedend voorgeschrevene verpligting is, in handen van den staat verandert in »eene *afwijking* van de voorschriften van zedekunde en regt" en eene »erkenning van *onzedekundige* en *onregtvaardige* beginselen."

»Kan het daarenboven de taak des staats, d. i, der regering zijn, te bepalen wie behoeftig is, en wie wat te missen heeft, om in die behoefte te voorzien? Is het met hare zorg voor veiligheid van personen en eigendommen bestaanbaar, dat zij van bepaalde klassen belastingen heft, om die aan anderen uit te keeren? Behoort het tot hare attributen, de rol van weesvader, van hofjeshouder, van aannemer van openbare werken, van makelaar tusschen arbeiders en meesters" (?) »en wat niet al meer, te vervullen? En hangt dit alles niet consequent te zamen met het denkbeeld van staatszorg voor de armen, dat alléén ontspruit, uit miskenning van het denkbeeld der zelfverantwoordelijkheid en vrijheid van den mensch?"

Deze voorstelling is zóó vreemd, dat men bijna geneigd zou zijn te vragen, of de schrijver, de quaestie der staats-armzorg wel juist heeft gevat? Het beginsel der publieke armzorg aannemen toch, is geenszins aannemen, dat het algemeen gouvernement zich onmiddellijk in alle deelen der armen-administratie menge, en alle verrigtingen en bemoeijenissen die aan een collegie van armverzorgers toekomen, zelf ten uitvoer legge. De publieke armzorg zal voor een groot deel, wat uitvoering en toepassing betreft, *gemeentelijk* moeten zijn. Het algemeen gouvernement zal de stipte en volledige ten-uitvoer-legging van den gemeenen wettelijken regel vooral te bewaken hebben. De zorg en waakzaamheid van overheidswege, is bij deze aangelegenheid niet vreemder, noch onmogelijker dan bij zoo vele anderen, bij welke het centraal bestuur echter evenmin onmiddellijk werkend tusschen beiden treedt. Kan een gouvernement algemeene wettelijke regels voor het onderwijs geven en door provinciale en plaatselijke schoolcommissiën voor derzelver opvolging en toepassing waken, dan zien wij geene enkele reden waarom het niet evenzeer algemeene wettelijke regels voor het armwezen zou kunnen geven en niet evenzeer voor derzelver opvolging en toepassing door provinciale en plaatselijke arm-commissiën zou kunnen waken.

De vraag, of het met de zorg der regering »voor veiligheid van personen en eigendommen" bestaanbaar zij, dat zij »van *bepaalde klassen* belastingen heft, om die aan *anderen* uit te keeren?" rust op dezelfde verkeerde wijze van voorstellen, waarop wij reeds in ons vorig artikel wezen. De regering heft geene belastingen van »bepaalde klassen" om die »aan anderen" uit te keeren. Al wat onderwerp van staatszorg is, wordt uit de opbrengst der belastingen bestreden, en in een land zoo belast als het onze, draagt zelfs de armste zijn deel in dien algemeenen last. Nu kan men, dewijl alle uitgaaf uit de belastingen gedaan, weder ten beste van personen komt, zeggen, dat de staat dus aan eenigen geeft, wat hij aan anderen ontneemt, maar dan is dit niet een bijzonder kenmerk van de uitgaven voor den tak *armwezen*, maar van alle uitgaaf voor welken tak van publieke dienst gedaan. Deze opvatting der belasting-pligtigheid is echter even weinig staathuishoudkundig als staatkundig juist. Om de regtmatigheid der uitgaaf te beoordeelen, moet men niet vragen, welke personen het profijt van het te koste gelegde trekken, maar welk voordeel het algemeen uit de uitgaaf trekt. Dat de onkosten voor het armwezen niet slechts *bestaanbaar*, maar *onvermijdelijk* zijn, om de »veiligheid van personen en eigendommen" te verzekeren, is, naar ons inzien, ontwijfelbaar. Met eene steeds aangroeijende bevolking, die door een bestendig »ellendig en slecht leven," al meer en meer »naar ligchaam en geest ten verderve gerigt, verdierlijkt en verwilderd" wordt, is geene maatschappij zeker.

Dat het denkbeeld van staatszorg voor de armen »alléén ontspruit uit miskenning van het denkbeeld der zelfverantwoordelijkheid en vrijheid van den mensch," is eene stelling even gewaagd als onbewezen ter neder geschreven. De reeds vroeger geuite bewering, dat het pauperisme »grootendeels althans een noodzakelijk gevolg is van 's menschen *vrije*, maar *onbedachte* handelingen" is op zich zelf reeds — al neemt men de theorie van MALTHUS als onwederlegbaar aan — eene zeer betwistbare hypothese. Niemand heeft de magt, den wil en de wetenschap om vóór zijne geboorte te kiezen, of hij geboren wil worden en of hij de kans wil wagen, dat er uit het door de natuur bepaalde rantsoen, ook voor hem nog eene portie zal te bekomen zijn. Maar al ware zulk eene overeenkomst aangegaan en zulk eene kansrekening gesloten, dan nog zou, uit het oogpunt van het algemeen belang gezien, de overheid niet zorgeloos zulk een kanker in het hart der maatschappij mogen laten invreten. Maatregelen tot leniging en stuiting der armoede beperken de vrijheid om arm te zijn. Dit is zeer waar. Maatregelen tot wering van besmettelijke ziekten beperken de vrijheid om ziek te zijn.

»Bovendien blijkt het onmogelijke eener volkomene staatszorg reeds daaruit, dat zij nooit de eenige, maar altijd slechts eene bijkomende magt is, die zich met de kwaal bezig houdt. De vrije christelijke liefdadigheid kan door haar nooit geheel gekeerd worden; deze blijft bestaan en naar hare overtuiging werken; ja, de staat is zelfs niet bij magte, om de bedelarij geheel te keeren, iets, wat overigens gewis tot zijne pligten behoort. Eene armen-administratie van staatswege, op welke wijze en hoe stelselmatig ook ingerigt, zal wel de bijzondere liefdadigheid verminderen en verlammen, maar nooit, gelijk men zegt ,het veld geheel inhebben, om alles op eenparige en reglementaire leest te schoeijen. Om tot dit laatste te kunnen geraken, zoude men de uitoefening der bijzondere en kerkelijke liefdadigheid geheel moeten kunnen verbieden en doen ophouden."

De herhaling van een betoog, dat reeds vroeger gedaan werd. Dat de staats-armzorg de »vrije Christelijke liefdadigheid" nooit geheel zal en kan vernietigen, beweerden wij reeds in ons vorig artikel. Liefdadigheid van individu tot individu te weren, is ook geenszins de bedoeling. Maar eene ongestadige, van wisselende indrukken van hart en gevoel afhankelijke, naar luim of ingeving »hier *weinig*, daar *veel*" bestedende aalmoes- en bedeelings-theorie, te vervangen door naar één vast beginsel handelende rationele arm-verzorging, die op de massa der armbevolking en niet op afzonderlijke individuën werkt, dit is wat eene publieke arm-regeling alléén doen kan en wat alleen de kwaal tot staan kan brengen. Veel dat thans als »particuliere liefdegift" doelloos en nutte-

loos weg, wordt geworpen om armoede te voeden en armoede aan te kweeken, zal dan reproductief kunnen aangewend worden. Waar onbezonnen ijver en goedgemeende, doch onverstandig toegepaste, liefdadigheid de kwaal, die zij bedoelt te genezen, verergert en ongeneeslijk maakt, mag zelfs geene godsdienstige overtuiging, geene Christelijke liefde, tot schild strekken; even weinig als de overheid mag toelaten, dat eene gansche streek door eene epidemie geteisterd worde, omdat sommige bewoners uit »godsdienstige overtuiging" hunne kinderen niet willen laten vaccineren.

»De armen" zegt de heer BOER, »weten zeer goed, dat elke onderstand van bijzondere personen of kerkbesturen *liefdewerk* is, *onverpligte weldaad*, vrijwillige en daardoor *steeds onzekere* hulp. Hoe meer zij, in geval van nood, zich gedwongen zien alleen daarop te steunen, hoe meer zij trachten zullen dien steun niet te behoeven, hoe krachtiger pogingen zij zullen aanwenden, om zelve staande te blijven, in eigene behoefte te voorzien, onafhankelijk te worden van vreemde onzekere hulp."

Dus, hoe minder geneesheeren, des te minder zieken; hoe minder voorraad, des te minder hongerigen. Wat leert de dagelijksche ondervinding ten opzigte onzer diakonie-armen? Hoe vele armen »trachten dien steun *niet* te behoeven?" en hoe vele wenden er »*krachtige* pogingen aan, om zelve staande te blijven, in *eigen* behoefte te voorzien en *onafhankelijk* te worden" van deze vreemde, onzekere hulp? Ellieve, sla de registers der diaconiebesturen op dit kapittel eens na.

Het hoofdvoordeel der zuiver liefdadige armzorg bestaat, volgens den heer BOER, juist hierin, dat de armverzorgers *onverpligt* zijn tot weldoen en dat de hulp *steeds onzeker* is. Zeer wel. Maar is de hulp *noodzakelijk* of *niet-noodzakelijk*? Is zij *niet* noodzakelijk, dan houdt zij op »liefdewerk" te zijn; het is dan eene onder een gemoedelijk voorwendsel weggeworpene aalmoes, die de luiheid en den ledigang voedt. Is zij wel noodzakelijk, is er behoefte aan onderstand, dan is juist die *onzekerheid*, dat *onverpligte* der weldaad, die uit kan blijven, wanneer zij het dringendst gevorderd wordt, eene der meest heillooze en noodlottige eigenschappen, die een stelsel van armverzorging hebben kan. De giften moeten niet geschieden om de liefdadigheid en den christelijken zin van den gever aan te toonen, maar om in eenen werkelijk bestaanden nood en eene zeer wezenlijke behoefte te voorzien. Pas nu uw stelsel toe; bestrijd een steeds voortdurend, steeds werkzaam, steeds toenemend kwaad, met een onzeker, ongestadig, wisselvallig middel, en zie of de zieken genezen zullen, wanneer de arts wegblijft en de artsenij onthouden wordt.

Buitenlandsche Berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, 27 nov. Het Russische kabinet heeft, naar men verzekert, officieel kennis gegeven, dat de [illegible] tusschen Rusland en Polen opgeheven zal worden; hetgeen het reeds voor geruimen tijd door ons gegeven berigt bevestigt. Tevens zal een gemeenschappelijk tarief voor beide rijken ingevoerd worden.

— Mededeelingen uit Berlijn van gewoonlijk goed onderrigte zijde, melden, dat zelfs bij die deelen der Kamers, welke een oorlog met Oostenrijk verlangen, de krijgszuchtige stemming verminderd is. Men schijnt de overtuiging verkregen te hebben, dat Pruisen thans in een oorlog met Oostenrijk, nagenoeg geheel alleen zoude staan, dat deze oorlog een Europesche zoude worden; dat Rusland de bondsvergadering zoude ondersteunen, dat op Frankrijk ook geenszins te rekenen is, en dat Engeland zich hoogstens onzijdig zoude houden. Onder deze omstandigheden gelooft men niet, dat de Kamers op oorlog zullen durven aandringen; te minder zou de regering hieraan gehoor geven, daar zij van het revolutionaire element, dat haar hoofdzakelijk zoude willen ondersteunen, afkeerig is. Ook die staten, welke zich aan Pruisen aangesloten hebben, schijnen weinig neiging te gevoelen om de kansen van een oorlog te wagen.

— Een besluit van het Beijersche ministerie van Oorlog beveelt het bijeentrekken van het geheele Beijersche leger aan beide oevers van den Rijn. Prins *Karel van Beijeren* is tot opperbevelhebber van het Beijersche operatie-leger benoemd.

Frankfort, 28 nov. De treurige gesteldheid onzer Beurs, in de laatste dagen, werd heden, op verblijdende wijze verbeterd door een verrassend en aanzienlijk rijzen van alle fondsen (de Metallieken 5 à 6 proc.) Aanleiding hiertoe gaf, behalve gunstige notering op de beurs te Weenen, ook de als stellig medegedeelde tijding, dat heden bij eene mondelinge conferentie te Olmutz tusschen *Schwartzenberg* en *Manteuffel*, eene laatste poging tot minnelijke schikking zoude beproefd worden. De gedwongene verkoopen tegen den laatsten november hadden reeds gisteren plaats gehad. Evenwel bleven ten slotte op de Beurs van heden de $4\frac{1}{2}$ proc. Metallieken omstreeks 1 proc. lager dan zij in den aanvang geweest waren, (namelijk $54\frac{1}{2}$). Des avonds echter stegen zij in de effecten societeit op het gerucht dat *Hassenpflug* zou ontslagen zijn, 2 proc. ($56\frac{1}{2}$) en de Spaansche rezen tot $32\frac{1}{4}$. In hoeverre dit gerucht waarheid behelst, weet ik niet; misschien zal het wel niets anders zijn, dan de reeds bekende vervanging van *Hassenpflug* als gezant bij den Bondsdag, door den heer *von Trott*. Even zoo onzeker schijnt vooralsnog het verhaal dat Pruisen Keurhessen zou ontruimd hebben. Zeker is het echter, dat bij de Beijersch-Oostenrijksche troepen ernstige aanstalten worden gemaakt om uit Fulda op te marcheren.

— Naar men verneemt heeft ook de Beijersche gezant bij het kabinet van Berlijn, zoowel als de Oostenrijksche verklaard, zijne passen te zullen vragen, indien de Pruisische troepen niet ten spoedigste uit Keurhessen werden teruggeroepen.

Dresden, 27 nov. Gisteren heeft de minister *v. Beust*, op de vraag, waartoe de mobilisatie des legers zal dienen en of Saksen niet onzijdig konde blijven, geantwoord, dat Saksen ten gevolge van zijne geografische ligging, niet onzijdig konde blijven, terwijl twee groote mogendheden, in wier midden het is gelegen, zich ten oorlog toerusten, en dat het overigens verpligt is tot instandhouding van de bondsvergadering mede te werken.

Kassel, 27 nov. Volgens zoo even ontvangen tijdingen zijn de Bondstroepen vooruitgerukt tot Wehrda, drie uren van Hersfeld, in de Fulda- en Haunvallei. Van den anderen kant verschansen de Pruisische troepen zich om Hersfeld, graven loopgraven en leggen dammen aan. Voortdurend marcheren kleinere en grootere afdeelingen reserve infanterie en artillerie, uit Westfalen komende, in de rigting naar Hersfeld, hier door. De reserven, behoorende tot de hier liggende Pruisische troepen, zijn nu allen hier aangekomen en worden gestadig in den wapenhandel geoefend.

Wiesbaden, 27 nov. Nadat reeds zondag ll. onze stad en gisteren Erbenheim en Biberich inkwartiering van de Pruisen gekregen had, is gisteren namiddag nogmaals per spoortrein een Pruisisch bataillon fusiliers, benevens de generaal *von Cölnn* met zijnen staf hier aangekomen en door de Nassausche officieren met de muzijk van het regiment binnengehaald. Het berigt in de *Deutsche Zeitung*, dat hier het hoofdkwartier van alle zich in het hertogdom bevindende Pruisische troepen is, is onjuist. Generaal *von Cölnn* zal met zijnen staf slechts zoo lang hier vertoeven, tot de laatste Pruisische troepen hier zullen zijn doorgetrokken.

Berlijn, 27 nov. Omtrent de ministeriëele combinatie zijn de meest verschillende geruchten in omloop gebragt. Volgens sommigen zou aan graaf *Dohna*, volgens anderen aan den generaal *v. Hahn* het voorzitterschap van den ministerraad zijn aangeboden. Men wil ook weten, dat de heer *v. Puttkammer* tijdelijk belast zou worden met het bestuur van Binnenlandsche Zaken.

ENGELAND.

Londen, 27 nov. Blijkens berigten van de Kaap de Goede Hoop van 21 october, hield men zich destijds aldaar schier uitsluitend bezig met het ontwerpen van eene nieuwe constitutie voor die kolonie. Omtrent de volgende punten scheen de meerderheid der bevolking en der leden van den bestaanden Wetgevenden Raad, het eens te zijn: 1o. dat het bestuur der kolonie opgedragen zal worden aan eenen gouverneur, een Wetgevenden Raad en eene door de ingezetenen gekozene vergadering, welke den naam zullen dragen van »Parlement der Kaap de Goede-Hoop"; 2o. dat bij dit Parlement al de wetgevende magt zal berusten ten aanzien van de binnenlandsche aangelegenheden der kolonie; 3o. dat de Koningin, regtstreeks handelende in hare hoedanigheid van Souverein, of door tusschenkomst van hare vertegenwoordiger, den gouverneur, en de twee Huizen van het Parlement, de oppermagt in de kolonie zullen bezitten, gelijk in Groot-Brittannië bij de Koningin en de beide Huizen van het Parlement de oppermagt berust. Een op deze grondslagen berustend ontwerp van eene nieuwe constitutie, zou aan de goedkeuring der stemgeregtigde burgers in de Kaap-stad en in de overige districten van de kolonie onderworpen worden.

FRANKRIJK.

Parijs, 27 nov. In de zitting der Wetgevende Vergadering op heden, was aan de orde van den dag het voorstel van den generaal *de Grammont*, betreffende het verleggen van den zetel der Wetgevende Vergadering en der regering naar Versailles. Hierover ontstonden vrij uitvoerige discussiën, waarbij de regering verklaarde, dat zij verlangde, dat het voorstel niet in consideratie zoude genomen worden; hiertoe werd dan ook met 437 tegen 194 stemmen besloten. Na het behandelen van eenige ontwerpen van plaatselijk belang, hechtte de vergadering ten slotte hare goedkeuring aan een wets-ontwerp, houdende de ratificatie van een tractaat van uitlevering tusschen Frankrijk en Saksen, — en ging daarna tot den volgenden dag uiteen.

— Men houdt zich op dit oogenblik te Parijs minder met de binnenlandsche, dan met de buitenlandsche zaken bezig, en wel voornamelijk met de Duitsche zaak. Men schijnt zich daar al meer en meer overtuigd te houden, dat de oorlog zal uitbreken en vreest dan de ijsselijke gevolgen daarvan. Onpartijdigen stemmen toe, dat, mogt de oorlog uitbarsten, de gevolgen bijna niet te overzien zijn, maar houden de waarschijnlijkheid van een oorlog niet voor zoo groot. De stemming der Wetgevende Vergadering is nog altijd sterk tegen eene regtstreeksche of zijdelingsche interventie in de zaken van Duitschland, buiten eene dringende noodzakelijkheid. De keuze van de commissie voor het wets-ontwerp, betreffende de oproeping van 40,000 man, van den graaf *Molé* tot president, toont duidelijk aan, dat de meerderheid weinig overhelt tot begunstiging van Pruisen of van de liberale denkwijze, welke men beweerde, dat in die commissie vertegenwoordigd wordt. Men houdt het dan ook geheel onwaarschijnlijk, dat de regering een leger aan den Rijn zoude willen zamentrekken en daarmede vervallen ook al de geruchten van gisteren aangaande dat leger en het kommandement van *Changarnier* over hetzelve. De geruchten waren wel niet geheel ongegrond, maar hielden slechts korten tijd stand. De generaal *Changarnier* zal Parijs niet verlaten, zoo als men van eene geloofwaardige zijde verzekert.

— Zoo als men aangekondigd had, heeft de opening der nieuwe zitting van de Sardinische Kamers op den 23sten plaats gehad. De Koning heeft deze zitting met eene korte troonrede geopend, waarvan het belangrijkste gedeelte het geschil met Rome betreft. Dit luidt aldus:

»Aan de pogingen mijner regering heeft het nog niet mogen gelukken, de moeijelijkheden, waarin wij ten opzigte van het Romeinsche hof gewikkeld zijn, uit den weg te ruimen; moeijelijkheden, welke ontstaan zijn door wetten, welke de magten van den staat niet konden weigeren aan de nieuwe staatkundige en wettelijke eischen des lands toe te staan. In al onze handelingen en gedragingen hebben wij steeds den behoorlijken eerbied jegens den H. Stoel en het vaste voornemen, om de onafhankelijkheid van onze wetgeving te bewaren, in het oog gehouden. Getrouw blijvende aan onze pligten en volhardende bij de handhaving onzer regten, hopen wij dat de tijd en de weldadige invloed van den godsdienstzin en der beschaving, ons die overeenstemming zullen verschaffen, welke eene der eerste behoeften van den maatschappelijken toestand is."

Zoo als men ziet geeft dit gedeelte van de troonrede nog geene hoop op eene *spoedige* bijlegging van het geschil. Overigens werd de Koning zoowel door de Kamers als door de bevolking, op eene hartelijke wijze ontvangen.

De *Croce di Savoya* meldt, dat de meerderheid der Kamer van Afgevaardigden zich reeds verstaan heeft omtrent het zamenstellen van een bureau der nieuwe zitting. De heer *Pinelli* zal tot president herkozen en de HH. *Buoncompagni* en *Demarchi* zullen tot vice-presidenten voorgesteld worden.

Binnenlandsche Berigten.

Amsterdam, 29 nov. In de gisteren avond door den heer *L. Drucker* belegde vergadering van aandeelhouders der Spaansche Uitgestelde Schuld, ontwikkelde deze heer zijne denkbeelden over de noodzakelijkheid tot het onmiddellijk nemen van krachtige maatregelen tegen het voorstel, door de gedelegeerden van het comité der Spaansche fondsenhouders in Nederland in eene officieele memorie, dd. 17 oct. jl., aan de Spaansche regering gedaan, en strekkende ter opneming van de certificaten der uitgestelde schuld voor de helft van hun nominaal bedrag in de geconsolideerde schuld, eene wijze van regeling, reeds ten jare 1831 door de Engelsche en Fransche comités verworpen. Ofschoon nu het comité alhier reeds van den heer *Drucker*, alsook van den heer *Ruys*, met de bezwaren is bekend gemaakt, door hen tegen dat voorstel aangevoerd, het comité dien ten gevolge naar Madrid heeft geschreven, en de gedelegeerden aldaar uitge-

deling van dit hun voorstel eenigermate zijn teruggekomen, acht de heer *Drucker* het allernoodzakelijkst, dat evenwel de houders van uitgestelde schuld een request in dienen aan den minister van Finantiën van Spanje en aan den Hertog *van Valencia*, waarin de regten dier houders op eene duidelijke wijze worden uiteengezet. Na eenige beraadslaging werd goedgevonden, dat dit request zal worden nedergelegd in de beide effekten-societeiten, alsmede bij eenen boekverkooper te dezer stede, ten einde ieder die wenscht het request te onderteekenen, daartoe in de gelegenheid te stellen. (*Hand.*)

— Men deelt ons aangaande de organisatie der infanterie nog mede:

»Volgens het berigt, nopens de organisatie der infanterie geplaatst in uw nommer van Donderdag jl., zal dat wapen bestaan uit 8 regementen, alsmede uit 1 regement grenadiers en jagers; elk regement uit 4 bataillons en een depôt-bataillon.

De bataillons zullen bestaan uit 5 kompagniën, dus één meer den thans, en het depôt-bataillon uit twee kompagniën. Daarenboven zou er georganiseerd worden een instructie-bataillon tot het formeren van korporaals en daarbij tevens des winters gedetacheerd worden, die onder-officieren, welke men geschikt rekent tot de opleiding voor officieren; dit bataillon zou onder het kommando staan van den verdienstelijken majoor *van Mullem*, die dan den rang van luit. kolonel erlangt.

Eindelijk spreekt uw artikel van een bataillon van discipline.

Zijn wij goed onderrigt, dan zal het instructie-bataillon niet onder de bevelen staan van een kolonel of brigade-generaal, doch onmiddellijk met den minister van Oorlog corresponderen, alsook, wat het administrative betreft, met den chef der administratie te 's Hage. Verder wordt er gedacht, en de verwezenlijking daarvan zou algemeen genoegen geven, om bij dat instructie-bataillon eene compagnie jonge lieden, zoons van officieren en ambtenaren te plaatsen, die gelegenheid noch fortuin genoeg hebben, om hunne kinderen eene opvoeding naar hunnen stand te geven, of naar Breda te zenden. Welligt zouden de ouders, door bijbetaling van eene kleine toelage, aan die jonge lieden eenigzins betere kleeding en voedsel kunnen doen geven. Na het doorloopen van den gevorderden cursus, konden die jonge lieden als onder-officieren bij de korpsen worden geplaatst, ten einde verder in praktijk te brengen, wat zij leerden, en alzoo had het leger, bij elk mogelijk geval, steeds goede adspiranten voor de betrekking van officier. Men weet, dat er wel eens (in 1830—31) gekozen moest worden tot schade voor de dienst en voor het land, terwijl men later verlegen was, hoe ieder te plaatsen.

Ten slotte zijn er ook, die willen weten dat de kolonels der regementen infanterie, uit een administratief oogpunt, naar de depôts zullen worden gezonden, behalve die, welke bij korpsen infanterie staan, in garnizoen te Breda, 's Bosch en Maastricht. Dit was zeker goed gezien, want de majoors zouden er in zelfstandigheid bij winnen en dit komt hun immers zoo zeer te stade, als de omstandigheden eischen dat zij kommanderen moeten, zonder elk oogenblik te moeten vragen of gekommandeerd te worden. Wat de bevordering betreft - vrij stellig zegt men dat die zich zal uitstrekken tot en met den 1sten luitenant *C. van Bijlandt* van de jagers, tot kapitein."

— Van eene andere zijde wordt ons heden uit 's Hage over deze zelfde aangelegenheid het volgende medegedeeld:

»Bij besluit van den 21sten dezer, is de reorganisatie van het leger door den koning onderteekend. Volgens geruchten zouden er bij elk bataillon 5 kompagniën zijn, waarvan er eene als tirailleurs-kompagnie dienst zou doen. Voorts zou er te Kampen een instructie-bataillon worden opgerigt, tot opleiding voor den rang van onderofficier. Men wil verder weten, dat de onder-officieren in klassen zouden worden verdeeld. Te Medemblik zou een depôt van strafcursus worden gevestigd.

Ook zou er bepaald zijn, dat, in geval de regements-kinderen den ouderdom van 15 jaren zullen hebben bereikt, zij zullen worden ontslagen, doch dat, indien zij bekwaamheid bezitten, zij bij het instructie-bataillon zouden worden overgeplaatst. De besluiten, houdende de benoemingen tot officieren, worden dagelijks te gemoet gezien. Ook de organisatiën voor de kavallerie en artillerie worden eerlang verwacht." (*A. C.*)

's Gravenhage, *28 nov.* Bij voortduring wordt verzekerd, dat ook andere ministers dan die van Marine, en meer bepaald die van Justitie en van Oorlog, hun ontslag zouden hebben verzocht; zelfs gaat men reeds zoo ver van sommige leden der Tweede Kamer te noemen, als hunne vermoedelijke opvolgers. Tot hiertoe is echter nopens een en ander nog niets met voldoende zekerheid bekend. Sommigen verzekeren zelfs dat nog veel zal afhangen van het lot, dat aan de ontwerpen der staatsbegrooting voor 1851 in de Tweede Kamer zal ten deele vallen, zoodat het besluit van deze ministers, ten aanzien van het vragen om hun ontslag, nog niet zoo onherroepelijk zou zijn. Men leidt dit vooral daaruit af, dat al de ministers in de laatste dagen niet alleen druk gearbeid hebben aan de antwoorden, ten opzigte der begrootingswetten, maar ook aan vele ontwerpen en maatregelen, die door de Kamers worden verlangd. Zoo is de minister van Oorlog steeds druk werkzaam met de voorgenomene organisatie van het leger, zoo worden er bij Binnenlandsche Zaken en Justitie met ijver organieke wetten in gereedheid gebragt, die uit het 5de add. art. der grondwet voortvloeijen en bij de troonrede zijn toegezegd.

's Gravenhage, *29 nov.* Volgens de heden in omloop zijnde geruchten, zou ook de minister van Buitenlandsche Zaken voornemens zijn zijn ontslag te verzoeken, of dit welligt reeds hebben gedaan. Ook dat gerucht verdient echter nadere bevestiging. (*Hand.*)

— De raad van ministers is heden wederom vergaderd geweest, zoo men zegt tot vaststelling van de antwoorden der regering ten aanzien van de ontwerpen der staatsbegrooting voor 1851. Die antwoorden worden spoedig te gemoet gezien.

— Naar men verneemt is het eene waarheid, dat de heer *Lucas* zijn ontslag als minister van Marine aan den Koning heeft verzocht, reeds vóór dat hij de residentie heeft verlaten. Tot hiertoe is hij nog niet in deze residentie teruggekeerd.

Arnhem, *30 nov.* Men leest in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*:

»Met genoegen heeft men vernomen, dat er bij het ministerie van Binnenlandsche Zaken een algemeen overzigt is vervaardigd van den toestand der provinciale, plaatselijke en andere archieven in ons rijk. Dit werk zou zeker ten deele, zoo niet geheel, zijne waarde verliezen, ware het niet, dat de heer *Thorbecke*, zijner leus *»openbaarheid"* getrouw, heeft goedgevonden om dat overzigt publiek te maken.

»Deze publiciteit zal evenwel nog eenigen tijd achterwege moeten blijven, uithoofde men gemeend heeft (om zoo veel mogelijk aan voorschreven veelomvattend werk, volledigheid te kunnen paren), nog eenige nadere aanwijzingen wegens in deze betrokkene provinciën, gemeenten enz., aan verschillende autoriteiten te moeten vragen, ook in verband met de door deze laatsten nog aan te brengen bijvoegingen, in de reeds door hen vroeger gedane opgaven.

»Over de aanvulling dezer leemte moet ieder geleerde, ieder burger, zich verheugen, als daardoor in staat gesteld wordende, om bescheiden te kunnen raadplegen, die voor velen tot heden onbekend waren, en wier aanwezen men in twijfel trok."

— Daar de dagbladen in de laatste dagen gedurig melding maken van aardbevingen in het zuiden van Frankrijk, is het welligt niet onbelangrijk onderstaande berigten over te nemen.

Zoo leest men in het *Journal de Tarbes* van 23 nov.:

»In ons laatste nommer deelden wij onderscheidene brieven mede, die inhielden dat ll. zondag, des namiddags tegen 4 ure, in de steden Bagnères, Lourdes, Argelès en Cauterets schokken van eene aardbeving gevoeld waren. Uit latere berigten blijkt dat dit natuurverschijnsel over de geheele streek tusschen Bagnères en Saint Pé is waargenomen; zelfs te Pau heeft men eenen ligten schok gevoeld.

»Men schrijft hieromtrent uit Saint Pé:

»Zondag ll. des namiddags te 4 ure, heeft men in de geheele vallei van de Gave eenen zoo hevigen schok van aardbeving gevoeld, dat het scheen alsof de grond door eene geheimzinnige kracht werd opgeheven; er ontstond eene slingerende beweging en een dof geluid, overeenkomende met de in beroering zijnde golven en deed een oogenblik gelooven aan het rollen des donders in de wolken; de schudding was zoo sterk, dat men de leijen van de gebouwen van Lestelle en Betharram, op meer dan twee kilometers afstand van Saint Pé gelegen, hoorde vallen en onder het vallen breken; hier zijn eenige schoorsteenen ingestort, de glasruiten zijn gedeeltelijk gebroken en de ontsteltenis was gedurende eenige seconden zoo groot, dat de inwoners zich gereed maakten om de vlugt te nemen en dat de dieren, door hun instinct geleid, verschrikt naar de woningen vlugten, in de hoop aldaar eene schuilplaats te zullen vinden. De vrouw van een landbouwer uit de omstreken van Loubajac, is door den schrik bevangen op den grond gevallen, alsof zij door den bliksem getroffen was en eerst na eenigen tijd geluktte het, haar weder bij te brengen.

»Gedurende den nacht hebben wij nog andere schokken gevoeld, maar deze waren niet van zulk eenen hevigen aard.

»Men schrijft uit Argelès van den 20sten:

»De inwoners van onze stad beginnen zich ongerust te maken. Gisteren nog, omstreeks middernacht, hebben wij twee hevige schokken van aardbeving gevoeld, die echter minder sterk waren dan de eerste. Men is er verbaasd over dat die natuurverschijnselen zich zoo spoedig achter elkander vertoonen, en er heerscht een zekere schrik in de gemoederen.

»Een andere brief van Argelès, van den 21sten, behelst het volgende:

»Het schijnt nu zeker dat de aardbevingen dagelijks plaats hebben en de veiligheid van onze stad bedreigen. Gisteren, den 20sten, hebben wij nog twee nieuwe schokken gevoeld, welke minder sterk waren dan die van den 19den, welke zelf reeds veel geringer was dan die van zondag. Dit zijn toch negen of tien aardbevingen die wij binnen vier dagen waarnemen."

— Gisteren arriveerden hier en stapten in het hôtel *de Zon* af, H. H. K. K. H. H. Prins en Prinses *Frederik der Nederlanden* met Hoogstderzelver dochter Prinses *Marie*. Na in het hôtel *de Zon* overnacht te hebben, zetteden Hoogstdezelve heden morgen de reis naar 's Hage voort.

Ingezonden Stukken.

De begrooting voor het departement van Oorlog.

In het verslag der Rapporteurs van de afdeelingen der Tweede Kamer komen opmerkingen voor, onmiskenbaar getuigende van eene belangstelling in ons defensie-wezen, die men vroeger te vergeefs in dergelijke stukken zoude gezocht hebben. Men bepaalde zich nu niet meer tot de bloote overweging van het eindcijfer, maar trad in het wezen der zaak, en stelde zich zoodoende werkelijk op de hoogte van het belang der aangelegenheid. Het leger erkent dan op dit stuk eene gewenschte verbetering, maar verneemt met diep leedwezen, dat sommige leden der Tweede Kamer de totale som der uitgaven wederom te hoog achten. Waarschijnlijk vergeten deze heeren de hoogstbelangrijke verminderingen van de uitgaven voor oorlog, die reeds plaats vonden, en verliezen zij uit het oog, dat onder de geraamde som van *f* 10,506,000 de volgende posten begrepen zijn, te weten:

Groote staf (adjudanten van vorstelijke personen)	*f* 23,628,00
Materiëel der genie (aanbouw en onderhoud van vestingen)	» 577,000,00
Maréchaussée (dienst der politie en justitie)	» 183,700,00
Pensioenen, wachtgelden en tegemoetkomingen	» 1,521,405,31
te zamen. . . .	*f* 2,305,733,31

Allen uitgaven die dan toch wel niet *ten behoeve van het leger* geschieden, waarvoor mitsdien maar *f* 8,200,266,69 is uitgetrokken, met inbegrip van het zeer kostbare departement, de niet minder kostbare geneeskundige dienst, de militaire akademie, het materiëel der artillerie, enz. enz. Zoodat er ten laatste voor de wapen-korpsen, het eigenlijk strijdbaar gedeelte, niet meer dan *f* 6,612,172,00 overblijft, eene som die, in stede van te groot te mogen heeten, stellig te klein is tot het onderhouden van een deugdelijk leger, welke organisatie men ook aanneme, en hoe men alles verbanne wat naar overdaad zweemt. — Immers, zoolang men geene middelen beschikbaar stelt om de militiens langer onder de wapenen te houden, zal men steeds een leger van *rekruten* hebben, terwijl 's lands zekerheid, vooral in den hagchelijken tijd dien wij beleven, een leger van *soldaten* vordert.

Alles wat men op de begrooting van uitgaven voor oorlog kan en moet bezuinigen, behoort dan tot dat doel, niet ter besnoeijing van het eindcijfer te worden aangewend. — Hiervan de noodzakelijkheid niet te begrijpen, zoude van de onbegrijpelijkste kortzigtigheid getuigen. Immers in dit oogenblik moet de ongeloovigste wel inzien, wat er is van de dwaze praatjes over den eeuwigdurenden vrede, waarin Europa zich voortaan zoude te verheugen hebben!

Hoe dit wezen moge, en wat er besloten zal worden, laten wij voor rekening der magthebbenden, en stappen van het eindcijfer af, om onze vreugde aan den dag te leggen, dat de Tweede Kamer met klem blijft aandringen op het *reorganiseren* van het leger en andere gewigtige dien betreffende aangelegenden. Het leger verneemt dit met dankbaarheid, maar kan zich niet verwonderen, over het uitblijven van de reeds zoo lang vergeefs verwachte regeling. Het ziet toch den minister nog altijd door dezelfde personen omringd, die reeds zoolang, den dwaalweg hielpen betreden. De ministers wisselen elkander af, maar het departement blijft wat het was. Aan des ministers bijzonder goede eigenschappen twijfelt niemand, maar hij kan niet alles zelf doen; hij kan niet genoeg bekend wezen met al de bijzonderheden der *technische* wapens, om niet veel hulp noodig te hebben; hij moet dus veel op zijne ondergeschikten laten berusten, en deze, de *routine* van het werk in hun voordeel hebbende, behouden grooten invloed. Daarin zit het kwaad. De minister, het leger is er van overtuigd, wil niets dan het goede . . . . . . maar het departement wil niets dan den ouden sleur, wil onvoorwaardelijk eenmaal opgevatte denkbeelden doorzetten, is doof voor de overtuigendste redeneringen; hiervan is het leger niet minder overtuigd.

Bij het materiëel der artillerie en genie had b. v. sedert vele jaren schromelijke verspilling van 's lands gelden plaats, en het is te verwonderen dat hieromtrent in het verslag niets wordt gezegd. Door het gedurig invoeren van nieuwigheden bij het artillerie-materiëel zijn ontzaggelijke, dikwerf zeer slecht besteedde, sommen verslonden. Dit schijnt de minister thans ook eenigzins in te zien, want hij onlangs, bij kabinetsorder van den . . . . november La. E. 14, drie commissiën van onderzoek benoemde, zamengesteld uit hoofd- en hoogere officieren der artillerie, om advies uit te brengen over zekere voorstellen, uitgegaan van den generaal majoor kommandant van het personeel van het wapen, meestal de strekking hebbende om de ingeslopene nieuwigheden af te schaffen (1). — Hoe zijn nu de

(1) Die voorstellen gaven aanleiding tot een' ergerlijken strijd tusschen den genoemden generaal en

Tweede Kamer weten hoe die adviezen uitvielen? Het zal haar niet moeijelijk vallen deswege te worden ingelicht. — Om hieromtrent twee staaltjes van geldverspillingen bekend te maken, zij gezegd, dat de commissiën te delibereren hadden over eene nieuwe soort van kanonnen, waarvan er reeds *zeer velen* zijn aangegoten, en deze vuurmonden bepaald werden afgekeurd.

Dat men, ten koste van eenige tonnen gouds, een quasi verbeterd veld-materiëel heeft ingevoerd, terwijl wij een groot aantal veld-batterijen, volgens een in 1825—1827 bepaald model bezitten, die allezins bruikbaar, en in den oorlog beproefd zijn.

Bij het materiëel der genie gaat het niet beter. Daar laat men de dringendst noodige werken aan de gewigtigste punten der landsverdediging onvervuld, om eene *manie* te voldoen, hierin bestaande, dat men overal, waar men met veel eenvoudiger en min kostbare werken konde volstaan, hoogst kostbare *defensie-torens* bouwt, die dan nog dikwerf aan groote gebreken laboreren. Dit wordt door alle onbevooroordeelde onpartijdigen volmondig erkend.

Deze twee punten, en het niet verlaten der schadelijke excentrische vestingen, Maastricht, Venlo, Breda en Koevorden, verdienen wel in het bijzonder de aandacht te trekken.

Wijders nog de volgende:

De *kosten van het departement* (1o. afdeeling) blijven nog te hoog:

De *groote staf* (art. 4, afd. 2) is voor *f* 4638,00 *meer* uitgetrokken dan werd toegestaan voor 1850; de *traktementen en soldijen der wapenkorpsen* (3o. afd.) zijn daarentegen al wederom met *f* 33,072,00 verminderd. Wat niets afdoet tot de kracht van het leger werd dus verhoogd, het essentiële, waarop alles aankomt, is op nieuw verlaagd.

De *militaire academie* (5o. afd.) werd geraamd op *f* 49,400 terwijl de *werkelijke uitgaven* dezer instelling maar omstreeks *f* 45,000 bedragen hebben; thans nu zij met het instituut voor de zeemagt is vereenigd, moet dus het cijfer nog beneden, niet boven het laatstgenoemde wezen.

Het in gestadige dienst blijvende gedeelte des legers bedraagt, kompleet zijnde (hetgeen nimmer het geval is), met de officieren, volgens de vigerende organisatie, niet meer dan 18,911 hoofden; rekent men daarbij een 1800-tal militiëns (namelijk het één vierde der militiens die drie maanden onder de wapenen blijven) dan kan men stellen er op ongeveer 20,700 man als gedurig onder de wapenen te rekenen is, en daarvoor de *geneeskundige dienst* (7de Afd.) eene som van *f* 470,000,00 is uitgetrokken, kost die dienst per hoofd ongeveer *twee en twintig en een halven gulden.* Voorzeker is dit zeer duur!

De geheele afdeelingen 13 en 14 behooren niet te huis op de begrooting voor oorlog. De maréchaussée, bestemd voor de dienst der politie en justitie, heeft niets met het leger gemeen; de pensioenen aan militairen, niet meer tot het leger behoorende, evenmin. De kosten ten behoeve der eerste behooren op justitie te worden overgebragt, de militaire pensioenen op finantiën, daar behooren zij even zoo goed te huis als die van de gepensioneerde ambtenaren der overige departementen. Beide deze posten zijn slechts op oorlog gebragt om andere departementen op eene fiktieve wijze te verminderen, en geven aanleiding tot eene geheel verkeerde beoordeeling van de uitgaven ten behoeve van 's lands defensie.

Boven en behalve dit alles verdient ten slotte vermeld te worden, dat er nimmer iets goeds uit het leger kan worden, zoolang de organisatie niet bij de wet wordt bepaald, gewaarborgd blijft voor de onophoudelijke veranderingen waardoor het leger sedert jaren wordt gekweld en bederven. — Het deswege in de afdeelingen geuitte denkbeeld, juicht het leger dan ook met geestdrift toe.

Het bureau der artillerie van het Ministerie van Oorlog, hetgeen in een openbaar geschrift, door den druk bekend gemaakt, genoemden generaal hevig aanvalt. Intusschen heeft de minister verklaard dit geschrift *wat vorm en inhoud betreft, voor rekening van de stellers te laten.* De onkiesche en anti-militaire handelwijze, heeft daardoor een geheel personeel karakter verkregen.

Advertentiën.

Getrouwd:

J. H. KROMHOUT,
Weduwenaar van *S. A. E.* DE *HAAS,*
met
B. OODRS.

ARNHEM,
den 29sten November
1850.

Eenige kennisgeving.

Zw[illegible] den 28sten November 1850. Heden overleed [illegible] ouderdom van 71 jaren, mijne teeder[illegible] Moeder, de Hoog Wel Geboren Vrouwe [illegible]NNA ELIZABETH BARONESSE Douairière VAN NAGELL, Geboren BARONESSE DE VOS VAN STEENWIJK.

J. A. VAN *NAGELL.*

---

† † † BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der STAD *ARNHEM* zullen op Woensdag den 11den December 1850, des middags te 12 ure, ter dezer Stads Secretarie en ten overstaan van den te *Arnhem* standplaats hebbenden Notaris Mr. *GERARD VAN ECK*, in het openbaar bij toeslag verkoopen: de HEIDEGRONDEN, gelegen achter het Landgoed *Sonsbeek* tusschen *Warnsborn* en *Kemperberg* en achter *Reijerskamp* en den *Lichtenbeek*, waarvan de eerste veiling of inzet heeft plaats gehad op Woensdag den 27sten November ll. — Deze Gronden zijn overigens gelegen in de nabijheid van drie Straatwegen en worden door goede Rijwegen omringd en doorsneden, waardoor dezelve zeer gelegen liggen tot het aanleggen van Bouwlanden.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris. — Ter bekoming van locale aanwijzing vervoege men zich bij den Stads Architect *HEUVELINK.*

Houtverkooping.

Men zal op Maandag den 9den December 1850 des voormiddags ten 10 ure, ten huize der Wed. DE *BRUIJN*, aan den Zijpschen weg, onder *Arnhem*, ten overstaan van den Notaris VAN *ECK*, in het openbaar verkoopen.

50 perceelen AKKERMAALSHOUT en
6 dito BEUKENBOOMEN

uitgebaakt staande op het landgoed *Sonsbeek*, onder *Arnhem.*

---

† † † Op den 5den December 1850, des voormiddags te 11 ure, ten huize van de Wed. DE *ROOS*, aan *de Steeg*, ten overstaan van den Notaris *VAN ROSENTHAL*, verkooping van eene menigte perceelen zware EIKEN-, BEUKEN- en DENNENBOOMEN, mitsgaders EIKEN AKKERMAALSHOUT; alles staande onder den Huize *Middagten.*

G. HOLLAND, in de Broederstraat, tusschen het Logement *het Zwijnshoofd* en de Bakkerstraat te *Arnhem*, heeft eene ruime sortering KINDERSPEELGOED en meer andere ARTIKELEN, geschikt voor St. NICOLAAS GESCHENKEN, ontvangen; hij belooft aan zijne begunstigers eene soliede bediening.

De Ondergeteekenden beloven den PRIJS van *f* 100, indien men hen den PERSOON aanwijst, die het eerst de Schaamtelooze Laagheid heeft begaan, over hen de ongerijmdste LASTERTAAL uit te strooijen, vermits hunne Eer het niet langer toelaat zulke gemeene, zoogenaamde aardigheden of EERROOVERIJ, zonder onderzoek te dulden.

Arnhem, den 30sten November 1850.

C. NIERAAD, *Huis- en Rijtuigschilder.*

M. WITTICH, *Mr. Timmerman.*

Spoedige en volkomene genezing van eene zware kneuzing aan een enkel, door de Zalf van HOLLOWAY.

Uittreksel uit een brief van den Heer *WATKINSON*, van *Spulding*, bekend gemaakt in de *Free Presse*, onder dagteekening van den 19den februarij 1848, aan den professor *HOLLOWAY.* Mijn heer! Een jongeling in mijne dienst, had eene zoo zware kneuzing aan een enkel gekregen, dat er zich gevaarlijke kenteekens aan dat gedeelte van den voet vertoonden, en hij geheel buiten staat was te gaan, of eenig werk te kunnen verrigten; hij had reeds onderscheidene middelen gebezigd, maar allen zonder gevolg. Eindelijk gebruikte hij uwe onvergelijkelijke Zalf, en met een enkel potje van dezelve was zijn voet geheel hersteld, en de jongeling in staat weder te gaan en zijn werk te verrigten even als te voren.

(*Was geteekend*) *WATKINSON.*

Door het vermeerderd debiet zijn de Prijzen thans de volgende.

Doosjes Pillen van *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23.50; *Potjes Zalf* van *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 8.15, *f* 15.90, *f* 23.90.

Zijn op *franco-aanvrage* à contant te bekomen, bij den Heer *J. STRAATMAN*, Hoofddepôthouder te *'s Hertogenbosch;* den Heer *F. ROMEIJN Fz.*, Depôthouder te *Arnhem;* den Heer *B. ADAMA*, Depôthouder te *Amsterdam;* alsmede *Londen*, Strand 244, *HOLLOWAY'S* Etablissement.

DILIGENCE-DIENST: DE AREND.

SPOORWEG-EXPEDITIE.

Deze dienst vertrekt dagelijks, des morgens om half zes uur, bij den Heer *J. B. SCHEUER*, voor de Kamperpoort te [illegible], over *Hattem*, *Heerde*, *Epe*, *Vaassen*, [illegible] *Apeldoorn* naar *ARNHEM*, op den [illegible]EIN, *Nijmegen* enz.

Van *ARNHEM* des namiddags drie uur, na aankomst van den 2den SPOORTREIN, aan het Logement van den Heer *P. SPAEN*, in *de Paauw*, nabij het Station van den Rijn-Spoorweg, om des avonds circa half 10 uur te *ZWOLLE* aan te komen.

Dienst van Zwolle en Deventer over Apeldoorn, Voorthuizen en Amersfoort naar Amsterdam en Utrecht.

VICE VERSA,

IN VERBINDING MET BOVENSTAANDE DIENST.

Van *Deventer* des morgens 7 uur, te *Apeldoorn* in correspondentie met de Diligence van *ZWOLLE* op *ARNHEM.*

Van *Apeldoorn* naar *Deventer*, des avonds 6 uur, na aankomst der Diligence van *ARNHEM* op *ZWOLLE.*

Nederlandsche
Stoomboot-Maatschappij.

WINTERDIENST 1850.

Met de snelvarende Stoombooten No. 22 en Prins JOINVILLE.

Van *Arnhem* naar *Rotterdam.*

Des **MAANDAGS** en **ZATURDAGS**, 's morgens te **HALF ZEVEN** ure. De Booten arriveren gewoonlijk zoo vroegtijdig te *Rotterdam*, dat de Passagiers nog met den te 3 ure naar *'s Hage* enz. vertrekkenden Spoortrein, verder kunnen reizen.

Van *Arnhem* naar *Keulen* en *Mannheim.*

Des **ZONDAGS**, 's namiddags na arrivement der Stoomboot van *Rotterdam* en Spoortrein van *Amsterdam.*

Van *Rotterdam* naar *Arnhem.*

Des **ZONDAGS**, 's morgens te 6 ure.

LONDEN.

De Boot, welke des Maandags van *Arnhem* vertrekt, correspondeert met het Dingsdags naar *Londen* vertrekkende Stoomschip *Batavier*, en die welke des Zaturdags vertrekt met het des Zondags naar *Londen* vertrekkende Stoom-Schroefschip *Fijenoord.*

PASSAGIERS-VRACHTEN.
VAN ARNHEM NAAR:

	Voor-Kajuit. *Enkele Reis.*	Groote Kajuit. *Enkele Reis.*	Voor-Kajuit. *Heen en terug.*	Groote Kajuit. *Heen en terug.*
Londen . . .	*f* 11.40	*f* 19.20	*f* 17.10	*f* 28.80
Rotterdam .	» 1.25	» 2.50	» 1.85	» 3.75
Vreeswijk .	» 0.80	» 1.60	» 1.20	» 2.40
Duisburg . .	» 1.10	» 2.20	» 1.65	» 3.30
Keulen. . . .	» 1.75	» 3.50	» 2.60	» 5.25
Mainz. . . .	» 4.00	» 8.00	» 6.00	» 12.00
Mannheim . .	» 5.00	» 10.00	» 7.50	» 15.00

De GOEDEREN worden zooveel mogelijk op de vrijhavens van *Mannheim*, *Mainz*, *Bieberich*, enz. geladen en *NIET* te *Emmerik* gelost.

Nadere informatiën zijn te bekomen bij

J. W. TER *HAAR*,
Agent te *Arnhem.*

NB. DE DIENSTEN

Van *Arnhem* naar *Rotterdam* des Woensdags;

Van *Arnhem* naar *Mannheim* des Donderdags;

Van *Rotterdam* naar *Arnhem* des Donderdags,

ZIJN VERVALLEN.

GELDERSCHE
VOLKS-ALMANAK

voor 1851

MET PLATEN, à *f* 75 Cents, wordt heden uitgegeven bij den Boekhandelaar *NIJHOFF*, te *Arnhem.*

Marktprijzen.

ARNHEM, 29 november.

Oude *Weit* van *f* 7.25 tot 9.00; Nieuwe van *f* 6.40 tot 8.70. — *Rogge* van *f* 5.80 tot 6.20. — *Boekweit* van *f* 5.75 tot 6.25. — *Garst* van *f* 4.30 tot 4.85. — *Vriesche Haver* van *f* 0.00 tot 0.00. — *Voerhaver* van *f* 2.50 tot 3.10. — *Witte Boonen* van *f* 0.00 tot 0.00. — *Paardeboonen* van *f* 6.00 tot 6.25. — Graauwe *Erwten* van *f* 9.00 tot 10.00. — Groene van *f* 11.00 tot 11.50. — Gele van *f* 0.00 tot 0.00. — *Koolzaad* van *f* 00.00 tot 00.00; *Aveelzaad* van *f* 0.00 tot 0.00; *Klaverzaad* van *f* 00.00 tot 00.00. — *Aardappelen f* 1.50 tot 1.80. — *Boter* van *f* 0.65 tot 0.70 het pond.

Waterhoogte te Arnhem.

30 Nov. 2 El 7 Palm 2 Duim; gew. 0 D. gev. 16 D.

[illegible] courant is f 5 in de drie maanden. [illegible] nommers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels f 1.00 [illegible] regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te Arnhem bij G. J. THIEME, Boekdrukker.